

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α' ΤΟΜΟΥ

Ιανουάριος 1963 — Δεκέμβριος 1964

Τεύχη 1 — 10

*Επιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

	Σελ.	Τεῦχος
<i>Τῆς Συντάξεως</i> : Ἡ ἔκδοσις	1	1
» » : Προβλήματα σχετιζόμενα μετὰ τὴν σύνταξιν ἀναλυτικοῦ προγράμματος	1	B
» » : Ὑπόμνημα πρὸς ἔξοχ. Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρησκευμάτων	1	4
» » : Πρὸς τὸν δεῦτερον τόμον μας	1	6

Μ Ε Λ Ε Τ Ε Σ

I. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ

<i>Κ. Ἀνανιάδης</i> : Ἡ ἀγροτικὴ ἐκπαίδευσις στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς Παιδείας	15	6
<i>Κ. Ἀνανιάδης - Γ. Μαραγκουδάκης</i> : Ἀγροτικὴ καὶ Ἀγροτεχνικὴ ἐκπαίδευσις στὴν Ἑλλάδα	59	7
<i>Φιλίπ Βερνόν</i> : Σύγχρονοι ἀπόψεις περὶ νοημοσύνης καὶ μετρήσεως αὐτῆς (μεταφρ. Τ. Πασσάκου-Κυριαζοπούλου)	19	2
» » : » » »	15	3
<i>Ἄρ. Βουγιούκα</i> : Τὰ φαινόμενα τῆς προσαρμογῆς στὴ λειτουργία τῆς ἀντιλήψεως	3	4
» » : Ἡ διαδικασία τῆς μαθήσεως	51	7
<i>Θεοφράστου Γέρου</i> : «Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμιση» (κριτικὴ)	8	5
<i>Γ. Γεωργιάδης</i> : Τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἐκπαιδεύσεως	92	8
<i>Π. Ε. Δέρα</i> : Ὑπαρξισμὸς - Ἀγωγή, Ψυχολογία καὶ Ψυχιατρικὴ	161	9
<i>Ἔρנסτ Κασίρερ</i> : Τί εἶναι ἄνθρωπος. Μετάφ. - Σχόλια Θ. Γέρου	9	1
» » : » » » » »	14	2
» » : » » » » »	13	3
<i>Βασίλ. Α. Κονιδιτσιώτου</i> : Διαλεκτικὴ Ἀγωγή	3	1
» » : » » »	11	2
<i>Βασ. Ι. Δαζανᾶ</i> : Abbé de l' Erpée, ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀγωγῆς τῶν κωφαλάλων	215	10
<i>Γεωργίου Μαραγκουδάκη</i> : Ψυχολογία Μαθήσεως καὶ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα	140	9
» » : Στοιχεῖα Νευροφυσιολογικῆς Ψυχολογίας	14	1
<i>Ἄντ. Μπενέκου</i> : Εἰσαγωγή στὴν Ψυχολογία τοῦ Bruner	22	2
» » : » » » » »	19	3
» » : Προβλήματα καὶ πειραματισμοὶ γύρω ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν	107	8

	Σελ.	Τεύχος
Ι. Σ. Μπρούνερ : «Η έννοια τῆς δομῆς στὴ σύγχρονη Παιδαγωγική» κατὰ μετάφραση Γ. Μαραγκουδάκη καὶ Ἀντωνίου Μπενέκου	11	5
Κ. Πασάκου : Σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ μέθοδοι εἰς Ψυχολογίαν καὶ Παιδαγωγικήν	21	1
» » : » » »	32	2
Γ. Κ. Παπαγεωργίου : Δυσκολίες στὴν ἀνάγνωση καὶ γραφή .	199	10
Τριαντ. Τριανταφύλλου : Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν Ἀγωγήν	2	6
Κ. Χάρη : Ἡ ἐπιστημονικότης τοῦ διδασκάλου καὶ ἡ στάθμη τῶν σπουδῶν του	78	7
Λ. Χουσιάδα : Παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἐπαγωγικὴ καὶ παραγωγικὴ σκέψη	4	2

II. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ - ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΨΥΧΙΚΗ - ΥΓΙΕΙΝΗ

Διδακτικοὶ πειραματισμοὶ

Α. Βουγιούκα : Ἐνα εὐκαιριακὸ θρησκευτικὸ μάθημα	181	9
» » : Ἡ προσφορὰ τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου στὰ παιδικὰ γράμματα	36	2
Θεοφράστου Γέρον : Ἡ Ὀρθογραφία τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 διδακτικὸν πρόβλημα τοῦ σχολείου	47	3
» » : » » »	35	4
» » : » » »	32	5
Α. Κακαβούλη : Παιδικὰ ἐλαττώματα καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς των εἰς τὸ σχολεῖον	39	4
Εὐθ. Κασιώλα : Πορίσματα τέστ Ἀναγνώσεως	30	1
» » : » » »	44	2
» » : » » »	18	4
» » : » » » καὶ Ἀριθμητικῆς	15	5
» » : Τὸ πρόβλημα τῶν καθυστερημένων μαθητῶν στὸ σχολεῖο	186	9
» » : » » »	230	10
Ἀντ. Κρέτση : Ἡ μαθητοποίηση τοῦ μαθητοῦ	26	1
» » : » »	32	2
Γ. Κυριαζοπούλου : Ἡ Σύνταξις τοῦ συγχρόνου Ἀναλυτικοῦ προγράμματος	34	1
» » : » » »	48	2
Ν. Δυμπέρη : Πρότυπα Δημοτικὰ Σχολεῖα	132	8
Γ. Μαραγκουδάκη : Σχέδιον Ἀναλ. Προγραμ. τῆς Α' τάξεως τοῦ Δημ. Σχολείου	1	3

		Σελ.	Τεύχος
	<i>Αντ. Μπενέκου</i> : Συμβολή εις τὸ πρόγραμμα συγκεντρώσεως τῆς διδακτέας ὕλης	24	4
	» » : » » » »	27	6
<i>Τφ</i>	<i>Γ. Ξεκάλου</i> : Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικότητος εἰς τὸ παιδί	26	2
»	» » : » » » »	26	3
»	» » : » » » »	12	4
	<i>Εὐαγ. Παπαγιαννάκη</i> : Τὰ τρία «Τί»	21	4
	<i>Δ. Κ. Παλυβοῦ</i> : Ἡ ψυχολογία τῶν πεποικισμένων παιδιῶν	174	9
»	<i>Κ. Πασσάκου</i> : Προσπάθειαι ψυχολογικῆς καὶ Παιδαγωγικῆς παρακολουθήσεως τοῦ μαθητοῦ	195	9
	» » : » » » »	243	10
	<i>Ν. Πετρουλάκη</i> : Πηγαι καὶ μορφῆ μαθήσεως	28	5
	<i>Ἑλπ. Σταματάκη</i> : Ἡ φιλολογία τῶν παιδιῶν	228	10
<i>Ε</i>	<i>Ἰω. Χαραλαμποπούλου</i> : Τὰ προβλήματα τῆς Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς τοῦ λαοῦ μας	38	1

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

	<i>Θ. Γέρον</i> : Educational Strategy for developing Societies τοῦ Adam Curle — Κριτικὴ Ἀνάλυση	90	7
	<i>Τ. Κυριαζοπούλου</i> : Ἡ Ἐπέκτασις τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως	137	8
	<i>Ἰω. Καμπανᾶ</i> : Ἐπιθεώρηση τοῦ βιβλίου Ἰω. Κυριαζικίδου : «Εἰσαγωγή στὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸν»	148	10
	<i>Κ. Κίτσου</i> : Ἰδρυσις Ἰνστιτούτου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀγωγῆς	35	5
	<i>Ν. Μπάρκα</i> : Ἐκθεσις ἀναφερομένη εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Ἀθῆναις συγκληθέντος Διεθνoῦς Συνεδρ. Μαθημ)κῶν	40	6
	<i>Αντ. Μπενέκου</i> : Ἐπιθεώρηση βιβλίου : 1) Ἑλπ. Σταματάκη : «Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων» 2) Reiser - Leythman - Frankl - Lefgren : «Μιὰ προσπάθεια συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως» Μεταφρ. Σχόλια Τρ. Τριανταφύλλου καὶ Γ. Μαραγκουδάκη. 3) Δ. Κ. Βακάλη : «Ἡ Ἐνιαία Συγκεντρωτικὴ Διδασκαλία»	95	7
	» » : Ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ βιβλίου Ν. Πετρουλάκη : «Γενικὴ Διδακτικὴ»	147	8
	<i>Γ. Ζύδη</i> : Στατιστικὴ περὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως	52	2
	<i>Γ. Ξεκάλου</i> : Διεθνῆς ἐκπαιδευτικὴ κίνησις	43	1
	<i>Κ. Πασσάκου</i> : Βιβλιοκρισία τοῦ βιβλίου «Ἡ Κρήτη τοπίον, ἀνθρωποι, γεγονότα, θρύλοι» — Λ. Γ. Πετρίδη	48	6
	<i>Τ. Τριανταφύλλου</i> : Ὁργάνωσις Σεμιναρίου	56	2

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' — ΤΕΥΧΟΣ 5 — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1963

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΟΥ Κ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Τὸ κείμενον τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Παπανδρέου ἐπὶ τῆς Παιδείας ἔχει ὡς ἑξῆς:

1. ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ

Ἀνήκουν εἰς τὸ οἰκονομικὸν θέμα ὁ ἀριθμὸς καὶ ὁ μισθὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν, τὰ σχολικὰ κτίρια, τὰ μέσα διδασκαλίας, οἱ χώροι τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς, καὶ πέραν αὐτῶν, ἡ μαθητικὴ πρόνοια, ἡ σχολικὴ ὑγιεινὴ.

Ἀνήκουν εἰς τὰ πνευματικὰ θέματα: Τὰ ἰδανικὰ τῆς Παιδείας, τὰ ὁποῖα, συμφώνως πρὸς τὸ Σύνταγμα, εἶναι τὰ ἰδανικὰ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, ἡ μόρφωσις τῶν Διδασκάλων καὶ μαθητῶν, τὰ σχολικὰ βιβλία, τὸ σχολικὸν πρόγραμμα, ἡ διάρθρωσις τῆς Παιδείας.

Ἀμφότερα τὰ θέματα τῆς Παιδείας θὰ ἀντιμετωπισθοῦν δημιουργικῶς. Ἡ κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν νὰ δώσῃ πνοὴν εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον. Θὰ ἀναπτέρωσῃ τὸ φρόνημα τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, θὰ ἐνισχύσῃ τὴν ὑλικὴν ἐπάρκειαν, τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸ κῦρος των καὶ θὰ τοὺς ἐμπνεύσῃ ἐνθουσιασμὸν διὰ νὰ γίνουσι στρατιῶται εἰς τὴν μεγάλην ἐθνικὴν προσπάθειαν ἀνυψώσεως τῆς στάθμης τῶν σπουδῶν, καθὼς καὶ τοῦ ἠθους εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ πίστις εἰς τὰ ἐθνικὰ πεπρωμένα εἶναι τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἰδεῶδες. Ἐλευθέρους, ἐντίμους καὶ γενναίους πολίτας καλοῦνται νὰ δώσουν εἰς τὴν κοινωνίαν τὰ σχολεῖα. Αὐτοὺς ποὺ ζητοῦν οἱ δύσκολοι χρόνοι καὶ τὸ δημοκρατικὸν μας πολίτευμα.

2. ΔΩΡΕΑΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἡ ἐκπαίδευσις ὅλων τῶν τέκνων τοῦ Λαοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκπαιδευτικὰς βαθμίδας θὰ γίνεσθαι δωρεάν εἰς τὰ δημόσια ἐκπαιδευτήρια. Εἰς τὴν Στοιχειώδη Ἐκπαίδευσιν θὰ καταργηθοῦν ὅλοι οἱ ἐπινοηθέντες ἔμμεσοι τρόποι οἰκονομικῆς ἐπιβαρύνσεως

τῶν μαθητῶν, διὰ τῆς ἐπιβολῆς προαιρετικῶν δῆθεν εἰσφορῶν ἢ τῆς προμηθείας πλήθους βοηθητικῶν βιβλίων ἐκδιδομένων ἀπὸ ιδιότητος.

Εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν θὰ καταργηθοῦν ἐντελῶς τὰ ἐκπαιδευτικὰ τέλη, τὰ ἔνσημα καὶ αἱ εἰσφοραί.

Καὶ εἰς τὴν Ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν ἐπίσης, δὲν θὰ καταβάλλωνται τέλη ἐγγραφῆς. Θὰ καταργηθοῦν τὰ πάσης φύσεως ἐξέταστρα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ὄχι μόνον οἰκονομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν φοιτητῶν, ἀλλὰ καὶ μέτρον διαβλητόν.

Μὲ τὴν «δωρεάν Παιδείαν» τόσον αἱ Ἀνώταται Σχολαί, καθὼς καὶ οἱ καθηγηταί των, θὰ στερηθοῦν πόρων. Τὸ κενὸν αὐτὸ θὰ καλυφθῆ ἀπὸ χορηγήσεις τοῦ Κράτους.

3. ΥΠΟΤΡΟΦΙΑΙ

Θὰ γενικεύσωμεν τὸν θεσμόν τῶν κρατικῶν ὑποτροφιῶν πρὸς τὰ ἀριστεύοντα τέκνα τοῦ Λαοῦ μας. Ἰδεὶκόσ μας θεσμὸς εἶναι τὸ Ἰδρυμα τῶν Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν. Ἐξαιρετός καὶ ἀξία πάσης ἐξάρσεως εἶναι ἡ διοίκησις καὶ λειτουργία του. Ἀλλὰ δυστυχῶς φυτόζωει, διότι ἔχει ἀνεπαρκῆ οἰκονομικὰ μέσα. Ἐλάχιστος εἶναι σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτρόφων, τόσον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, καθὼς καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Θὰ τοῦ παρασχεθοῦν ἐπαρκῆ μέσα διὰ τὴν γενίκευσιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ. Θὰ τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν καὶ ὁ θεσμὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν δανείων.

Θὰ προνοηθῆ ἐπίσης ἡ ἐξασφάλισις τῆς σταδιοδρομίας τῶν ὑποτρόφων τοῦ ἐξωτερικοῦ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν των.

Ἡ Δημοκρατία τότε μόνον δικαιώνει τὴν ὕπαρξιν της, ὅταν καταστῆ Ἀξιοκρατία. Ὁ θεσμὸς τῶν κρατικῶν ὑποτροφιῶν πρὸς τοὺς ἀριστεύοντας μαθητάς, ἀπὸ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, μέχρι καὶ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, δὲν ἀποτελεῖ μόνον ὑπηρεσίαν πρὸς τοὺς ἀριστεύοντας πτωχοὺς μαθητάς καὶ τοὺς γονεῖς των. Ἀποτελεῖ κατ' ἐξοχὴν ὑπηρεσίαν πρὸς τὸ Ἔθνος. Διότι ἀξιοποιεῖ τὰ τάλαντα τῆς Φυλῆς. Καὶ ἡ Ἑλλάς στερεῖται θεδαίως πολλῶν πρώτων ὕλων. Ἀλλὰ διαθέτει ἀσφαλῶς μίαν καὶ τὴν ἀρίστην: Τὸ πνεῦμα. Μὲ τὴν πλήρη ἀξιοποίησιν τοῦ πνεύματος, ἀντὶ νὰ εἴμεθα καθυστερημένη ἐπαρχία, θὰ δυνάμεθα νὰ καταστῶμεν πρωτοπορία.

4. ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

α) Στοιχειώδης Ἐκπαίδευσις

Τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἔχη ἕξ τάξεις. Θὰ ἀναμορφωθῆ πλήρως τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων, τὸ ὅποιον εἶναι πεπαλαιωμένον, διὰ νὰ προσαρμοσθῆ εἰς τὰς νέας ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς.

Εἶναι ἀπαράδεκτον τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ μας νὰ ἐκπαιδεύωνται ἀκόμη μὲ πρόγραμμα, τοῦ ὁποίου αἱ κύριαι γραμμαὶ ἐχαράχθησαν τὸ 1911. Εἰδικὴ μέριμνα θὰ ληφθῆ διὰ νὰ συγγραφοῦν καὶ νὰ ἐκδοθοῦν ἀπὸ τὸ κράτος βιβλία ἀναγνωστικὰ καὶ βοηθητικά, κατὰ τὰ πρότυπα τῶν προηγμένων εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ξένων χωρῶν.

Ἡ συγγραφή των θὰ ἀνατεθῆ εἰς κορυφαίους ἀνθρώπους τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Ἐπιστήμης. Προκαλεῖ σήμερον καὶ ἀγανάκτησιν καὶ ἐντροπὴν ἡ ἀθλία ποιότης ὠρισμένων σχολικῶν βιβλίων μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀφορήτων λεπτομερειῶν, τὴν μικρολογίαν καὶ τὴν μωρίαν των.

Ὅτι τὰ σχολεῖα τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαίδευσεως πρέπει νὰ ἀποκτήσουν ἀριθμητικῶς ἐπαρκῆς διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ ὅτι πρέπει νὰ αὐξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοδιδασκάλων, τόσον ὥστε, ὄχι μόνον καὶ ὁ παραμικρὸς οἰκισμὸς τῆς χώρας νὰ μὴ στερῆται διδασκάλων ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς αἰθούσας τῶν σχολείων νὰ μὴ ὑπάρχουν περισσότεροι τῶν 40 μαθητῶν, εἶναι αὐτονόητον καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ περιλη-

φθῆ εἰς προγραμματικὰς δηλώσεις διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονισθῆ εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνησις θὰ προωθήσῃ τὰ Ἰδρύματα, τὰ ὁποῖα ἐκπαιδεύουν τοὺς δημοδιδασκάλους μας, τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, καὶ θὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς τὸ ἀνώτερον ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν καὶ τὰ μέσα, ὡς καὶ τὸ κατάλληλον πρόγραμμα σπουδῶν, διὰ νὰ ὑψωθῆ τὸ ἐπίπεδον μορφώσεως τῶν λειτουργῶν τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

6) Μέση Ἐκπαίδευσις

Εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν θὰ ἰσχύσῃ ἡ διαίρεσις τῶν σχολείων εἰς δύο τριετῆς κύκλους σπουδῶν. Ὁ πρῶτος, τὸ Προγυμνάσιον καὶ ὁ δεύτερος, τὸ Γυμνάσιον, καθὼς ἔχει καθιερώσει ὁ ἰδικὸς μας Νόμος τοῦ 1951. Βεβαίως θὰ διατηρηθῆ ὁ ἀνθρωπιστικὸς χαρακτήρ τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν, ὁ ὁποῖος εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν μακρὰν ἱστορικὴν παράδοσιν τοῦ Ἔθνους. Ὁ «ἀνθρωπισμός» ὅμως, τὸν ὁποῖον θὰ καλλιεργήσωμεν εἰς τὰ Γυμνάσιά μας, δὲν θὰ εἶναι ὁ σχολαστικὸς, ὁ ὁποῖος φονεύει τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ἓνας ἀνθρωπισμὸς ἀνοικτὸς εἰς τὰς Ἐπιστήμας καὶ τὰ μεγάλα πνευματικὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ εἴσοδος τῶν μαθητῶν εἰς τὰ Προγυμνάσια θὰ εἶναι εὐκόλος, διότι πρέπει νὰ ἐνθαρρυνθοῦν οἱ ἀποφοιτῶντες τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου νὰ συμπληρώσουν τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν τῶν. Διὰ τοῦτο θὰ ἰδρυθῆ πυκνὸν δίκτυον Προγυμνασίων ἀνὰ τὴν χώραν καὶ δι' ὑποτροφῶν θὰ ἐνθαρρυνθοῦν καὶ οἱ ἔφηβοί μας καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν νὰ μὴ θεωρήσουν τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν περαιουμένην εἰς τὸ 12ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἀλλὰ βαθμιαίως νὰ γίνῃ κοινὴ συνείδησις, ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ στοιχειώδης ἐγκύκλιος παιδεία πρέπει νὰ λήγῃ μὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας, περιλαμβάνουσα ἐννέα τουλάχιστον ἔτη σπουδῶν.

Ἀγχιθέτως, τόσον ἡ εἴσοδος εἰς τὸ Γυμνάσιον, ὅσον καὶ ἡ προαγωγή ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην τάξιν αὐτοῦ θὰ γίνεταί μετ' αὐστηρὸν ἔλεγχον τῶν ἱκανοτήτων τῶν μαθητῶν. Θὰ ὑπάρχουν πρῶτον αὐστηραὶ εἰσαγωγικαὶ ἐξετάσεις ἀπὸ τοῦ Προγυμνασίου εἰς τὸ Γυμνάσιον. Ἐπίσης, ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς τὴν δευτέραν, καθὼς καὶ ἀπὸ τῆς Β' εἰς τὴν Γ' τάξιν τοῦ Γυμνασίου ἡ προαγωγή θὰ δίδεται μόνον εἰς τοὺς μαθητάς, οἱ ὁποῖοι ἐπιδεικνύουν ὑψηλοτέραν στάθμην ἐπιδόσεων, ὥστε βαθμιαίως νὰ γίνεταί περιορισμὸς καὶ εἰς τὸ γυμνασιακὸν ἀπολυτήριον νὰ φθάσουν ὄχι οἱ πάντες, ἀλλὰ μόνον οἱ ἱκανοί. Πρέπει νὰ σταματήσῃ ἡ σκανδαλώδης ἀγραματοσύνη τῶν ἀποφοιτῶν τοῦ σημερινοῦ Γυμνασίου μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ αὐτόχρημα ἐντροπὴν διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς Χώρας. Διὰ τοῦτο θὰ νομοθετηθοῦν κυρώσεις κατὰ τῶν ὑπευθύνων ἐκπαιδευτικῶν, οἱ ὁποῖοι δέχονται νὰ δίδουν τὸ γυμνασιακὸν ἀπολυτήριον εἰς χεῖρας ἀγραμμάτων. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ θὰ δοθῆ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἥθους.

Ἐπανάστασις θὰ γίνῃ εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Τὴν συγγραφὴν θὰ ἀναλάβουν κορυφαῖοι λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες, προκειμένου δὲ περὶ βιβλίων τῶν Μαθηματικῶν καὶ Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, θὰ ἐπιλεγθοῦν, θὰ μεταφρασθοῦν καὶ θὰ διασκευασθοῦν (πρὸς χρῆσιν μαθητῶν καὶ διδασκάλων) καὶ ἄριστα ἐγχειρίδια χρησιμοποιούμενα εἰς σχολεῖα προηγμένων χωρῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ὅμοίως, εἰδικὴ φροντίς θὰ ληφθῆ διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως μὲ ἐργαστήρια καὶ βιβλιοθήκας, διότι εἶναι ἀπαράδεκτον κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα αἰετῶσαι τῶν Γυμνασίων μας νὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τέσσαρας γυμνοὺς τοίχους καὶ ἓνα μαυροπίνακα.

Τριετῆς θὰ εἶναι καὶ οἱ δύο κύκλοι τῆς Μέσης Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐπομένως τὸ σύνολον τῶν ἐτῶν τῆς Στοιχειώδους καὶ Μέσης Παιδείας μας θὰ παραμείνῃ δώδεκα ἔτη.

Σήμερον εἰς τὴν πραγματικότητα, εἶναι πολὺ ὀλιγώτερα, διότι ἀπὸ τὸ τέλος

Μαΐου διαλύονται αἱ σχολικαὶ τάξεις καὶ μόνον ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἐπομένου Ὀκτωβρίου ἀρχίζουν τὰ μαθήματα τοῦ νέου ἔτους, δηλαδή, χάνονται ἀπὸ τὴν σχολικὴν ἐργασίαν τέσσαρες ὁλόκληροι μῆνες. Εἰς τούτους, ἐὰν προστεθοῦν αἱ διακοπαὶ Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, καθὼς καὶ αἱ πολυήμεροι Ἐθνικαὶ Ἑορταί, τὸ καθαυτὸ σχολικὸν ἔτος περιορίζεται περίπου εἰς ἕξ μῆνας. Θὰ ὑπάρξῃ μεταρρύθμισις. Θὰ ἀναμορφωθῇ πλήρως τὸ σύστημα τοῦ ἐλέγχου ἐπιδόσεων τῶν μαθητῶν, θὰ καταργηθοῦν αἱ ἐξετάσεις τῶν πολλῶν ἐβδομάδων καὶ θὰ ἀξιοποιηθοῦν πλήρως ὁ Ἰούνιος καὶ ὁ Σεπτέμβριος ὡς μῆνες πραγματικῆς σχολικῆς ἐργασίας. Εἰδικῶς διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν μαθητῶν ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν ἀποφασιστικὴν σημασίαν θὰ ἔχη ἢ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐπίδοσις καὶ ὄχι τὸ γραπτὸν τῶν ἐξετάσεων, διότι κριτήριον πρέπει νὰ εἶναι ὄχι αἱ ἐπιτυχίαι τῆς μνήμης, ἀλλὰ αἱ ἰκανότητες τῆς κρίσεως.

γ) Τεχνικὴ Ἐκπαίδευσις

Ἄμεριστος θὰ εἶναι ἡ μέριμνα τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸν τομέα τῆς Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως, κυρίως τῆς Διοικητικῆς καὶ τῆς Μέσης, ὅπου ὑπάρχει μεγάλη καθυστέρησις. Εἰς τὸν αἰῶνα τῆς Τεχνικῆς καὶ εἰς χώραν εὐρισκομένην εἰς τὸ στάδιον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἡ καθυστέρησις αὕτη ἀποτελεῖ ἐκγλήμα. Θὰ προβῶμεν εἰς πλήρη διοργάνωσιν τῶν τεχνικῶν σχολείων εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς χώρας καὶ θὰ ἐπιδιώξωμεν δι' αὐτῶν τὴν ἐκπαίδευσιν στελεχῶν συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας.

Τεχνικόν, ὅμως, Σχολεῖον σημαίνει, κατὰ κύριον λόγον, ἐξοπλισμὸν καὶ κατάλληλον διδακτικὸν προσωπικόν, τὸ ὁποῖον θὰ προέλθῃ ἀπὸ ἰδρυομένην Ἀνωτάτην Τεχνικὴν Σχολήν. Πρέπει ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὸ ἕτερον σκέλος τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἡ Τεχνικὴ Μέση Ἐκπαίδευσις, νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ἴσην τουλάχιστον μοῖραν πρὸς τὴν Γενικὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν. Τύποι σχολείων θὰ δοκιμασθοῦν, προγράμματα σπουδῶν θὰ ἐκπονηθοῦν καὶ ἰδίως θὰ κατοχυρωθοῦν τὰ ἐπαγγελματικὰ προσόντα τῶν ἀποφοίτων τῶν Τεχνικῶν Σχολῶν κατὰ βαθμίδας, οὕτως ὥστε μὲ χαρὰν οἱ νέοι μας νὰ τρέπωνται εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὰς τεχνικὰς σπουδὰς, ὄχι μόνον τοῦ ἀνωτάτου ἐπιπέδου (Πολυτεχνείου) ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων.

Β. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ

Ὁ ἐκπαιδευτικὸς λειτουργὸς πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ περιωπήν. Πρὸς τοῦτο ὀφείλομεν ὄχι μόνον νὰ βελτιώσωμεν τὴν οἰκονομικὴν του θέσιν, ἀλλὰ νὰ τοῦ δώσωμεν καὶ τὸ κύρος καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν του. Πρέπει πρὸ πάντων, διὰ τῆς πλήρους ἐξυγιάνσεως τῆς Διοικήσεως νὰ τὸν ἀπελευθερώσωμεν ἀπὸ τὸν κομματικὸν ζυγὸν καὶ τὸν φόβον τῶν διώξεων. Πλάσματα ἔμφοβα καὶ ἐξηρητημένα δὲν δύνανται νὰ διαπλάσουν ὑψηλόφρονας ψυχὰς. Καὶ ἐπειδὴ μόνον μὲ τὴν συνεχῆ βελτίωσιν θὰ δυναθῶσιν οἱ ἐκπαιδευτικοὶ μας νὰ συγχρονισθοῦν, θὰ καθιερωθῇ ὁ θεσμὸς τῆς συνεχοῦς ἐπιμορφώσεως τῶν διδακτικῶν στελεχῶν, ὅπως γίνεται εἰς τὸν στρατὸν καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας.

Θὰ ἰδρυθῇ Παιδαγωγικὸν Ἰνστιτούτον, τὸ ὁποῖον σκοπὸν θὰ ἔχη ἀφ' ἑνὸς τὴν ἔρευναν τῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς συντελουμένης εἰς τὸν τομέα τοῦτον ἐργασίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐπιμόρφωσιν τῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν ὄλων τῶν εἰδικότητων.

Ἐδῶ θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς εὐρείαν κλίμακα οἱ νέοι ἐπιστήμονές μας, οἱ ὁποῖοι μετεξπαιδεύθησαν ἤδη εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἢ θὰ μετεκπαιδευθοῦν εἰς τὸ μέλλον.

Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ γίνῃ εἰς τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον ἡ διάκρισις μεταξὺ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Τμήματος, ὅπως ἐλειτουργεῖ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἰδικῆς μου ὑπουργίας. Διότι διάφορος εἶναι ἡ ἀποστολὴ ἐκάστου.

6. Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΝΩΤΑΤΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Τὸ σημερινὸν σύστημα τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα τῆς χώρας θὰ ἐγκαταλειφθῆ, διότι μὲ αὐτὸ ταλαιπωροῦνται κατ' ἔτος χιλιάδες νέων συνωθουμένων πρὸ τῶν πυλῶν τῶν Ἀνωτ. Σχολῶν διὰ νὰ ἐπιτύχουν ὀπωσδήποτε μίαν εἰσοδὸν ἀδιακρίτως εἰδικότητος. Οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι ὁ σημερινὸς τρόπος τῆς ἐπιλογῆς εὐνοεῖ μόνον τοὺς ἱκανοὺς. Διὰ νὰ λήξῃ αὕτη ἢ δυσάρεστος κατάστασις θὰ καθιερώσωμεν τὸ «Ἀκαδημαϊκὸν Ἀπολυτήριον», κατὰ τὸν τύπον τοῦ Baccalaureat καὶ τῆς Matura τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Τὸ σύστημα τοῦτο θὰ λειτουργήσῃ ὡς ἑξῆς: Τὸ Γυμνασιακὸν Ἀπολυτήριον θὰ πιστοποιῆ μόνον τὴν αἰσίαν ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν, θὰ ἀποτελῆ «προσόν», ὅπου ἀπαιτεῖται Ἀπολυτήριον Γυμνασίου, δὲν θὰ παρέχῃ ὅμως δικαίωμα ἐγγραφῆς εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποκτήσουν τὸ δικαίωμα τοῦτο ὀφείλουν νὰ προσέλθουν εἰς ἐξετάσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐνεργοῦνται ἀμέσως μετὰ τὰς τελικὰς ἐξετάσεις τοῦ Ἰουνίου εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν μεγάλων διαμερισμάτων τῆς χώρας, ἐνώπιον μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ καθηγητῶν Μέσης καὶ Ἀνωτάτης Ἐκπαίδευσεως, διὰ νὰ τύχουν Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου (τούτου θὰ ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἐνὸς τύποι). Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν των θὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ἰσοτίμως δύο παράγοντες. α) Ὁ μέσος ὅρος τῶν βαθμῶν τοῦ ἐνδεικτικοῦ προαγωγῆς καὶ ἀπολύσεως κατὰ τὰς δύο τελευταίας γυμνασιακὰς τάξεις καὶ β) τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ὑποβληθοῦν διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου. Μὲ βάσιν τοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἀπολυτηρίου θὰ εἰσάγονται πλεόν ἄνευ ἄλλων διατυπώσεων εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς, τῶν ὁποίων ὁ κλειστός ἀριθμὸς βαθμιαίως θὰ καταγηθῆ. Οἱ ἀποτυγχάνοντες, ἢ ὅσοι δὲν θὰ ἐπιτύχουν ὑψηλοὺς βαθμοὺς διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐγγραφὴν εἰς Σχολὰς τῆς προτιμῆσεώς των, θὰ δύνανται νὰ ἐξετάζωνται εἰς νέαν ἐξεταστικὴν περίοδον μετὰ ἓν ἔτος καὶ εἰς μίαν ἀκόμη κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

7. ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Γενικὴ εἶναι ἡ γνώμη ὅτι ἡ Ἀνωτάτη Ἐκπαίδευσις δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ ὕψος τῆς. Ἡ διδασκαλία κατὰ φάλαγγας μέσα εἰς πυκνὰ ἀκροατήρια, ἡ ἔλλειψις ἐπαφῆς καὶ δημιουργικῆς συνεργασίας διδασκόντων καὶ διδασκομένων, αἱ συνεχεῖς καὶ ἀτέρμονες τμηματικαὶ ἐξετάσεις, μὲ προπαρασκευὴν τῶν φοιτητῶν ἀπὸ ἀνευθύνους συνήθως καὶ ὑποτυπώδεις σημειώσεις παραδόσεων, αἱ περιορισμέναι εὐκαιρίαι φροντιστηριακῶν καὶ ἐργαστηριακῶν ἀσκήσεων καὶ ἡ πλήρης σχεδὸν ἀπουσία πραγματικῆς διοικήσεως εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ μας Ἰδρύματα εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ κύρια μειονεκτήματά των. Πρέπει τὸ ὅλον σύστημα τῆς Ἀνωτάτης Ἐκπαίδευσεως νὰ ἀναδιοργανωθῆ ἐκ βάθρων. Νὰ πολλαπλασιασθῆ τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, πρὸ πάντων εἰς τὰς κατωτέρας βαθμίδας. Νὰ ἐπιδιωχθῆ ὁ προσωπικὸς μεταξὺ διδασκομένων καὶ διδασκόντων διάλογος εἰς τὸν χώρον τῆς ἐρεῦνης. Νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ οὐσιαστικὴ μύησις εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς μεθόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ ὄχι ἡ ἐπιβάρυνσις τῆς μνήμης μὲ σωρὸν νεκρῶν καὶ ἐτοιμῶν γνώσεων. Νὰ ἀπλοποιηθῆ τὸ σύστημα τῶν ἐξετάσεων καὶ αὗται νὰ διενεργῶνται μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος, ποτὲ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους, ὥστε νὰ μὴ ταλαιπωροῦνται μὲ ἀλλεπαλλήλους ἐξετάσεις διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι, ἀλλὰ νὰ ἀφοσιώνωνται ἀπερίσπαστοι εἰς τὸ ἔργον των. Νὰ προωθηθῆ ἡ ἀγωγή τῶν φοιτητῶν καὶ ἡ διάπλασις των εἰς ἐλευθέρους καὶ ὑψηλόφρονας δημοκρατικοὺς πολίτας. Καὶ τέλος νὰ εἰσαχθῆ σύστημα Διοικήσεως, τὸ ὁποῖον νὰ ἐγγυᾶται τὴν τάξιν τῶν σπουδῶν καὶ τὴν πειθαρχίαν, τῶν τῶν

διδασκομένων δσον και τών διδασκόντων. Ο έναύσιος Πρύτανης και ή Πανεπιστημιακή Σύγκλητος θα παραμείνουν, θεβαίως, ως ανώτερα όργανα και σύμβολα, ή καθ' αυτό όμως διοικήσεις και διαχειρίσεις θα ανατεθώ εις Πρόεδρον, ό όποιος θα προϊσταται τών διοικητικών και οικονομικών ύπηρεσιών και θα έχη εύρείας δικαιοδοσίας, όπως γίνεται εις τās άγγλοσαξωνικάς χώας. Τόν Πρόεδρον (μέ μακράν θητείαν) θα διορίζη ή κυβέρνησις μεταξύ τριών προσώπων ύποδεικνυομένων ύπό τής Συγκλήτου εκάστου Άνωτάτου Εκπαιδευτικού Ίδρύματος.

Παραλλήλως, θα ίδρυθώ τρίτον Πανεπιστήμιον, καθώσ και πολλοί Άνώτατοι Σχολαί πανεπιστημιακού επιπέδου διαφόρων ειδικοτήτων. Διότι επιβάλλεται:

α) Νά αποσυμφορηθού τά ήδη υπάρχοντα Πανεπιστήμια.

β) Νά δοθού εύκαιρία εις όλους τούς νέους μας νά σπουδάζου εντός τής χώρας και νά μη αποδημού εις τό έξωτερικόν, όπου ή εκτροχιάζονται και ματαιοπονού αναλίσκοντες τās πτωχάς πατρικάς οικονομίας, ή εύδοκιμούν, αλλά χάνονται δια τήν Ελλάδα, παραμένοντες έσσει εις τό έξωτερικόν.

γ) Νά οργανωθού εντός τών Άνωτάτων Σχολών μεταπτυχιακαί ανώτεροι σπουδαί, πρós πληρεστέραν έμβάθυνσιν και ειδίκευσιν εις τās επιστήμας, καθώσ και πρós έρευναν. Αί σπουδαί αύται θα αποτελούν επίσης προϋπόθεσιν αποκτήσεως διδακτορικού διπλώματος.

Επίσης θα άνεγερθού εις τό συντομώτερον χρόνον φοιτητουπόλεις εις Άθήνας και Θεσσαλονίκην.

8. Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Έχομεν από μακροϋ επαγγέλθώ ότι δια νά ένοποιήσωμεν τήν σχολικήν σωματικήν άγωγήν και ενισχύσωμεν τόν άθλητισμόν, θα ίδρύσωμεν εις τό ύπουργείον Παιδείας ύφυπουργείον Σωματικής Άγωγής και Άθλητισμού.

9. ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ

Δ' όλας τās βαθμίδας τής εκπαιδεύσεως ύπάρχει όξϋ πρόβλημα σχολικών κτιρίων. Χιλιάδες σχολεία ανά τήν χώραν λειτουργού εις οικήματα άκατάλληλα ή στεροϋνται έπαρκών διδακτικών χώρων. Η όκταετής κυβέρνησις τών πολυτελών επενδύσεω δέν έδωσεν εις τό πρόβλημα τούτο τήν τεραστίαν έθνικήν σημασίαν πού έχει και άφήκε νά οικοδομηθώ και τό τελευταίον τετράγωνον τών μεγάλων αστικών κέντρων, χωρίς νά προνοήση δια τήν έξασφάλισιν τουλάχιστον οικοπέδων πρós άνέγερσιν σχολείων. Και μόνον έσχάτως έδειξε τό όψιμον ένδιαφέρον τής δια τής ίδρύσεως ένός οργανισμού, ό όποιος ήρχισε τήν δράσιν του μέ πολυτελείς έγκαταστάσεις και πολυάριθμον προσωπικόν. Έν από τά πρώτα μελήματά μας θα είναι νά προγραμματίσωμεν τήν λύσιν του διδακτηριακού προβλήματος τής χώρας εντός μικροϋ χρονικού διαστήματος, διότι είναι άπαράδεκτον τά παιδιά μας νά συνωστίζωνται εις άνθυγιεινούς χώρους ή εκατοντάδες σχολείων νά λειτουργού πλημμελώς, έξαναγκάζόμενα νά μοιράζωνται μέ άλλα τās πενιχράς έγκαταστάσεις των. Έχω προσωπικήν πείραν επί του θέματος, όταν ως ύπουργός Παιδείας, πρós τριακονταετία, έδοκίμασα τήν χαράν νά δώσω εις τήν χώραν χιλιάδας εύπρεπών και άνέτων διδακτηρίων. Πρόθεσίς μου είναι τώρα νά λύσωμεν τό διδακτηριακόν μας πρόβλημα δι' όλας τās βαθμίδας τής εκπαιδεύσεως.

10. ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Έχει επιστή ό καιρός νά διευθετηθώ από εκπαιδευτικής πλευράς και τό γλωσσικόν μας ζήτημα. Κατά μέγα μέρος ή άγραμματοσύνη τών νέων μας όφείλεται εις τήν επικρατούσαν εις τά σχολεία μας γλωσσικήν αναρχίαν, τήν όποιαν έδημιούργησεν ή άνειλικρινής και άσυνάρτητος τακτική τών ήγετών τής Εκπαιδεύσεως εις τούτο τό έξόχως σοβαρόν δια τόν όλον πολιτισμόν τής χώρας μας θέμα. Πρέπει εις τό τέλος

νά χαράξωμεν σήμερον μίαν καθαρὰν καὶ σαφῆ γραμμὴν. Τὸ Σύνταγμα θεσπίζει τὴν γλῶσσαν τῶν Νόμων ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ κράτους. Παραλλήλως ὁμως ἔχομεν ὁλόκληρον τὴν μακρὰν ἱστορικὴν παράδοσιν τοῦ ἔθνους, ἡ ὁποία ἔχει δημιουργήσει τὴν σημερινὴν ζωντανὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ μας. Τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν γραφῆ τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, ὁ Ἐθνικός μας Ὑμνος, ὁλόκληρος ἢ δόκιμος λογοτεχνία μας. Οὔτε δυνατόν οὔτε θεμιτὸν εἶναι νὰ ἀγνοήσωμεν αὐτὴν τὴν γλῶσσαν, ἡ ὁποία παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἐπισήμως ἢ ἐκπαιδευσίς μας δὲν τὴν καλλιεργεῖ, ἐπραγματοποίησεν εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς κατὰ τὰ τελευταῖα 50 ἔτη λαμπρὰς κατακτήσεις καὶ ἀπέβη ἐκφραστικὸν ὄργανον δι' ὅλας τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους.

Ἄλλωστε, ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι ἤδη συντεταγμένη, ἔχει καὶ γραμματικὴν καὶ συντακτικόν. Εἶναι ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Δημοτικισμός. Τὴν γλῶσσαν δημιουργεῖ ὁ Λαὸς καὶ ἡ Τέχνη. Ὁ Λογοτεχνικὸς Δημοτικισμός εἶναι ἐλεύθερος. Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Δημοτικισμός εἶναι συντεταγμένος.

Ἡ Νεοελληνικὴ Κοινὴ (δημοτικὴ), χωρὶς ἰδιωματισμούς, θὰ διδάσκεται εἰς τὰ σχολεῖα ὡς ἰσότημος πρὸς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους. Θὰ εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ τῶν βιβλίων του. Θὰ διδάσκεται ἐπίσης καὶ εἰς τὰ Γυμνάσια, ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν λογοτεχνίαν μας καὶ θὰ χρησιμοποιῆται εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐλευθέρως, ὡς ἰσότημος πρὸς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους. Βεβαίως διατηρεῖται τοιοῦτοτρόπως ἡ διγλωσσία. Ἀλλὰ προσωρινῶς. Διότι μὲ τὴν ἰσότημον χρῆσιν τῆς δημοτικῆς, δημιουργοῦμεν τὰς προϋποθέσεις τῆς τελικῆς τῆς ἐπικρατήσεως.

11. Αὐταὶ εἶναι εἰς ὀλίγας γραμμὰς αἱ ἰδέαι ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηρίζωμεν τὴν ἐκπαιδευτικὴν μεταρρύθμισιν. Φυσικὰ τὸ γράμμα μόνον δὲν ἀρκεῖ· τὸ πνεῦμα πρέπει νὰ μεταβληθῆ. Νὰ διατυπώσωμεν τὰ νέα μέτρα εἰς ἄρθρα Νόμων δὲν εἶναι δύσκολον. Δύσκολον εἶναι αὐτὰ πού θὰ νομοθετήσωμεν νὰ πραγματοποιηθοῦν μὲ ἐνθουσιασμόν, μὲ συνέπειαν, μὲ πίστιν. Προβαίνω εἰς τὴν δήλωσιν ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ φεισθῆ δαπανῶν προκειμένου νὰ δώσῃ εἰς τὸν λαόν μας τὴν Παιδείαν πού τοῦ χρειάζεται καὶ τοῦ ἀξίζει. Ἠκούσθη ἄλλοτε τὸ αἶτημα νὰ δοθοῦν 15% τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν. Προβλέπω ὅτι ὅταν ὁλοκληρωθοῦν τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα προγραμματίζομεν, τὸ ποσοστὸν τοῦτο δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ. Θὰ χρειασθῆ νὰ κινητοποιήσωμεν καὶ ἄλλους πόρους τῆς δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς οἰκονομίας μας, διὰ νὰ ἐκπαιδεύσωμεν τὸν νέον Ἕλληνα, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου θὰ παραδώσωμεν αὔριον τὰς τύχας τῆς Πατρίδος. Μόνον ἓνα εὐρὺ καὶ μακροχρόνιον, καλοστοχασμένον εἰς τὸ σύνολον καὶ τὰς λεπτομερείας του πρόγραμμα καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ μὴ γίνεταί φειδῶ ὅταν πρόκειται διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ ὑψώσωμεν τὴν στάθμην τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας καὶ νὰ δημιουργήσωμεν τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν κοινωνικὴν τῆς πρόδοον. Διότι πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ τέλους γενικῶς συνειδητόν, ὅτι ἡ Παιδεία καὶ ἡ Διοίκησις ἀποτελοῦν τὴν ὑποδομὴν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Καὶ ὅτι αἱ περισσότερον παραγωγικαὶ ἐπενδύσεις εἶναι αἱ δαπάναι τῆς Παιδείας. Ἐντὸς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς δὲν θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ὕλη. Ἀλλὰ ὁ Ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὸν πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν. Καλῶ διὰ τοῦτο εἰς σταυροφορίαν ὄλους ὅσοι πονοῦν ἀληθινὰ τὸν τόπον, νὰ βοηθήσουν, νὰ θέσωμεν τὰς βάσεις διὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴν μας ἀναγέννησιν. Διότι ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἀναγέννησις ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως.

12. Θεωρῶ περιττὸν νὰ τονίσω, ὅτι, πρὸς εὐδωσίαν τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ἡ πλήρης ἀναδιοργάνωσις τοῦ ὑπουργείου Παιδείας.

Προσθέτω ἐπίσης, ὅτι τὸ ποσὸν τῶν δαπανῶν, αἱ ὁποῖαι θ' ἀπαιτηθοῦν θὰ ἀναγραφῆ εἰς τὰ νομοσχέδια, τὰ ὁποῖα θὰ κατατεθοῦν, καθὼς καὶ ὁ τρόπος τῆς καλύψεώς των.

